

Právo a judikatúra v praxi

Výber z najzaujímavejších nových rozhodnutí súdov

Obsah:

- 1. K právu na ochranu osobnosti zomrelej (usmrtenej) fyzickej osoby pri dopravnej nehode. Podstata a zmysel postmortálnej ochrany osobnosti**
Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Cdo 92/2015 zo dňa 22. 2. 2017
- 2. K splneniu podmienok na uplatnenie práva na odpočítanie dane z pridanej hodnoty**
Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Sžf 43/2015 zo dňa 26. 1. 2017
- 3. K základným kritériám pre uznanie daňového výdavku**
Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Sžf 45/2015 zo dňa 26. 1. 2017
- 4. K zmyslu a úlohe fikcie/fiktívneho rozhodnutia**
Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Sžo/144/2015 zo dňa 26. 1. 2017
- 5. K vyrubeniu súdneho poplatku za vznesenú námietku zaujatosti stranou alebo účastníkom konania**
Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 20XCdo/25/2015 a 20XCdo/26/2015 zo dňa 14. 12. 2016
- 6. K povahe pomerov, ktoré môžu byť upravené neodkladným opatrením**
Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 16Cob/48/2017 zo dňa 15. 3. 2017
- 7. Posudzovanie materiálnej núdze**
Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 10Sžo/97/2016 zo dňa 27. 2. 2017
- 8. K predpokladom pre zloženie plnenia do súdnej úschovy pri dôvodných pochybnostiach o osobe veriteľa**
Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 23 Cdo 1629/2013 zo dňa 7. 10. 2015
- 9. Posudzovanie vplyvov na životné prostredie**
Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8 Sžo 89/2015 zo dňa 23. 2. 2017
- 10. K podmienkam aplikácie ustanovenia § 325 ods. 2 písm. e) a h) Civilného sporového poriadku**
Uznesenie Krajského súdu v Nitre sp. zn. 9Co/134/2017 zo dňa 21. 3. 2017
- 11. K právu na náhradu trov konania osobitného subjektu podľa ustanovenia § 95 CSP**
Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 15Co/40/2017 zo dňa 9. 3. 2017
- 12. Kritika sudcu ako dôvod vylúčenia z rozhodovania veci**
Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Nc 2/2017 zo dňa 20. 3. 2017
- 13. Vyrubovacie konanie – dôkazný prostriedok, ktorý je v podstatnej skutočnosti vnútorne rozporný**
Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8 Sžf 15/2015 zo dňa 23. 2. 2017
- 14. K započítaniu cestovných náhrad do príjmov rozhodných pre určenie výživného**
Rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3CoP/1/2017 zo dňa 7. 3. 2017
- 15. K podmienkam výlučného vlastníctva podniku jedným z manželov**
Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 22 Cdo 1053/2012 zo dňa 25. 3. 2015

1. K právu na ochranu osobnosti zomrelej (usmrtenej) fyzickej osoby pri dopravnej nehode. Podstata a zmysel postmortálnej ochrany osobnosti

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Cdo 92/2015 zo dňa 22. 2. 2017

Anotácia:

Dovolený súd sa pri preskúmaní veci zaoberal otázkou, či nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, uplatnený žalobcami za zásah do osobnostných práv ich nebohej dcéry, spočívajúci v jej usmrtení a spôsobený pri dopravnej nehode zavinenej žalovaným, možno s úspechom uplatniť podľa § 15 OZ.

Právna veta:

V prípade usmrtenia pri dopravnej nehode nejde o zásah do osobnostného práva zomrelého, ktorého ochrana by bola v súlade so zmyslom a účelom postmortálnej ochrany osobnosti, a teda, ktorého ochrana by patrila do režimu posmrtnej ochrany osobnosti podľa § 15 OZ. Okrem toho, usmrtenie dcéry žalobcov predstavuje neoprávnený zásah do ich osobnostných práv podľa § 11 a nasl. OZ (práva na súkromný a rodinný život). Ide teda o zásah, ktorým boli sami žalobcovia (rodičia nebohej dcéry) postihnutí, a za ktorý v tomto konaní uplatnili nárok vo forme náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Takýto nárok súdna prax aj pod vplyvom Európskeho súdu pre ľudské práva, správne pripúšťa. Samozrejme ale požaduje, aby vždy došlo k naplneniu predpokladov vyplývajúcich z ustanovenia § 13 ods. 2 a ods. 3 OZ. Žalobcovia (rodičia nebohej dcéry) preto nemôžu s úspechom uplatniť nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch za zásah do osobnostných práv ich nebohej dcéry, spočívajúci v jej usmrtení podľa § 15 OZ.

Na podporu tejto argumentácie je aj to, že osoby uvedené v § 15 OZ majú právo na ochranu osobnosti zomrelej fyzickej osoby zásadne v rovnakom rozsahu, v akom by toto právo prislúchalo dotknutej fyzickej osobe. Podľa názoru dovolacieho súdu aj tu platí zásada, podľa ktorej žalobcovia (rodičia nebohej dcéry) nemôžu byť v lepšom právnom postavení, než aké by mala zásahom dotknutá fyzická osoba, ktorej právo na ochranu osobnosti uplatňujú. Žalobcom môžu patriť len tie práva na jej ochranu, ktoré by mala sama zomrelá osoba ako subjekt priamo neoprávneným zásahom dotknutý. V danom prípade ale povaha veci nepripúšťa, aby neoprávneným zásahom dotknutá nebohá dcéra žalobcov, mohla sama uplatniť právo na ochranu svojej osobnosti vo forme náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za svoje vlastné usmrtenie podľa § 11 a nasl. OZ. Potom ani žalobcovia ako osoby síce uvedené v § 15 OZ, nemôžu s úspechom uplatniť právo na ochranu jej osobnosti v takejto forme.

Právna oblasť: Občianske právo

Právny inštitút: Ochrana osobnosti

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 40/1964 Zb. – § 15

2. K splneniu podmienok na uplatnenie práva na odpočítanie dane z pridanej hodnoty

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Sžf 43/2015 zo dňa 26. 1. 2017

Anotácia:

Z obsahu administratívneho spisu mal odvolací súd za preukázané, že žalobca si faktúrou od spoločnosti uplatnil za zdaňovacie obdobie január 2005 odpočítanie dane z pridanej hodnoty za dodávku tovaru vo výške 17 743 Sk (588,95 €). Správca dane za účelom preverenia skutočností rozhodujúcich pre odpočítanie dane z pridanej hodnoty v zmysle § 49 ods. 2 písm. a) zákona č. 222/2004 Z. z. vykonal u žalobcu riadnu daňovú kontrolu dane z pridanej hodnoty za zdaňovacie obdobie január 2005. V súvislosti s posudzovaním splnenia podmienok v zmysle § 49 ods. 2 písm. a) zákona č. 222/2004 Z. z. bolo dokazovanie zamerané predovšetkým na to, či zo strany dodávateľskej spoločnosti došlo k reálnemu dodaniu tovaru žalobcovi.

Právna veta:

Uplatnenie práva na odpočítanie dane z pridanej hodnoty v zmysle § 51 ods. 1 zákona o DPH je viazané na kumulatívne splnenie všetkých stanovených podmienok, pričom už nespĺnenie jednej z nich vylučuje priznanie nároku. Dodanie tovaru, na základe ktorého vznikla daňová povinnosť, je základnou podmienkou uplatnenia odpočtu. Z dôvodu akceptovania odpočítania DPH je platiteľ zaťažený dôkazným bremenom preukázateľnosti, že pri tomto tovare vznikla daňová povinnosť, nielen po formálnej stránke (vystavenými dokladmi), ale aj obsahovej. Nestačí len formálne deklarovať dodanie tovaru faktúrou, ale je potrebné preukázať aj vecné naplnenie. Samotná faktúra bez ďalšieho nie je dôkazom o tom, že daňový subjekt skutočne nakúpil tovar, pri ktorom vznikla daňová povinnosť a má právo nakladať s hmotným majetkom ako vlastník. Prijatie faktúry s formálne splnenými náležitosťami podľa § 71 zákona o DPH ešte nezakladá podmienku možnosti uplatnenia práva na odpočítanie DPH z prijatej faktúry. To znamená, že zákonné podmienky, po splnení ktorých vzniká platiteľovi nárok na odpočet DPH, nespočívajú len vo formálnej deklarácii, v predložení dokladov s predpísaným obsahom, ale tieto musia mať povahu faktu, t. j. musia nesporne preukazovať vyžadovanú skutočnosť vo všetkých jej znakoch – v právnej skutočnosti, v objekte a v subjekte.

Právna oblasť: Správne právo, Daňové právo

Právny inštitút: Daň z pridanej hodnoty, Odpočítanie dane platiteľom

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 222/2004 Z. z. – § 49 ods. 1 a ods. 2, § 51 ods. 1 písm. a)

3. K základným kritériám pre uznanie daňového výdavku

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Sžf 45/2015 zo dňa 26. 1. 2017

Anotácia:

Krajský súd zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal zrušenia rozhodnutia žalovaného správneho orgánu a vrátenia veci na ďalšie konanie. Preskúmaným rozhodnutím žalovaný potvrdil rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu – Daňového úradu Trenčín, ktorým správca dane z príjmov PO vyrubil žalobcovi rozdiel dane z príjmov právnickej osoby za zdaňovacie obdobie 2004 v sume 8 899,32 € a preto odvolací súd v rozsahu odvolacích dôvodov preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj napadnuté rozhodnutie žalovaného správneho orgánu v spojení s rozhodnutím správneho orgánu prvého stupňa a konanie im predchádzajúce, najmä z pohľadu, či sa krajský súd vysporiadal so všetkými námietkami uvedenými v žalobe a či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu.

Právna veta:

Základným kritériom pre uznanie výdavkov v zmysle uvedených zákonných ustanovení sú tri podmienky, ktoré musia byť splnené súčasne, a to podmienka vecnosti (výdavky musia byť vynaložené na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov, tzn., že musí byť súvislosť medzi zdaniteľným príjmom a konkrétnym výdavkom), podmienka preukázateľnosti (daňovník musí vedieť preukázať, že výdavok skutočne vznikol) a podmienka zaúčtovania (preukázateľný výdavok musí byť zaúčtovaný), na ktoré kritériá musia daňovníci vždy pamätať a to pri každom konkrétnom výdavku, len ak je splnená podmienka vecnosti výdavkov vo vzťahu k podnikaniu a súčasne i podmienka preukázateľnosti výdavkov a ich zaúčtovania, potom sa výdavky uznajú za daňový výdavok, ak zákon neustanovuje inak, s poukazom na § 19 ods. 2 – 5, § 20, § 21 citovaného zákona.

Pre splnenie zákonných podmienok pre uznanie daňového výdavku a následné určenie správnej výšky základu dane z príjmov právnickej osoby nepostačuje, ak daňovník deklaruje prijatie dodávky tovaru alebo služby len preukázaním daňového dokladu – faktúry s predpísaným obsahom. Daňové doklady musia na jednej strane jednoznačne preukazovať prijatie zdaniteľného plnenia a na druhej strane je potrebné, aby bolo preukázané, že k prijatiu tovaru deklarovaného v daňovom doklade reálne aj došlo a to v rámci dojednaných dodávok tovarov jednotlivými dodávateľmi. Pokiaľ nie sú splnené tieto hmotnoprávne podmienky, nie je možné konštatovať, že daňový subjekt preukázal rozhodujúce skutočnosti, ktoré mali vplyv na správne určenie dane z príjmov PO.

Právna oblasť: Správne právo, Daňové právo

Právny inštitút: Daň z príjmov, Daňové výdavky, Základné zásady správy daní, Dokazovanie

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 595/2003 Z. z. – § 2 písm. i), § 21 ods. 1
563/2009 Z. z. – § 3 ods. 1 a ods. 2, § 24

4. K zmyslu a úlohe fikcie/fiktívneho rozhodnutia

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Sžo/144/2015 zo dňa 26. 1. 2017

Anotácia:

Krajský súd zamietol žalobu žalobcu o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovaného, ktorým žalovaný zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu – Krajského riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru v Banskej Bystrici, ktorým nebolo sčasti vyhovené žiadosti žalobcu o sprístupnenie informácií v zmysle zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám. Krajský súd napadnutým rozsudkom konanie o preskúmanie zákonnosti fiktívneho rozhodnutia žalovaného o odvolaní žalobcu proti rozhodnutiu Krajského riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru v Banskej Bystrici zastavil.

Právna veta:

Konstruktívna fiktívneho rozhodnutia slúži na ochranu práv a právom chránených záujmov žiadateľa o informáciu v prípade úplnej nečinnosti povinnej osoby. Účelom zavedenia inštitútu fiktívneho rozhodnutia (§ 18 ods. 3 a § 19 ods. 3 zákona č. 211/2000 Z. z. o slobode informácií) je poskytnúť ochranu tomu, kto sa obrátil so žiadosťou na povinnú osobu o sprístupnenie informácií, nie „legalizovať“ nečinnosť povinných osôb pri rozhodovaní o žiadostiach podľa tohto zákona. Fikcia rozhodnutia vlastne predstavuje reálnu neexistenciu rozhodnutia a s prihliadnutím na účel zákona sa má aplikovať táto možnosť iba potiaľ, pokiaľ nebolo vo veci vydané vecné rozhodnutie. V opačnom prípade by dochádzalo k situáciám, kedy by sa rozhodnutie zrušilo iba pre to, aby sa zopakoval proces a odstránili formálne vady, ktoré však vzhľadom na už prejavujúcu správnu úvahu reálne neprivodia iné, či výhodnejšie rozhodnutie pre žiadateľa informácie.

Právna oblasť: Ústavné právo

Právny inštitút: Slobodný prístup k informáciám

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 211/2000 Z. z. – § 18 ods. 3 a § 19 ods. 3

5. K vyrubeniu súdneho poplatku za vznesenú námietku zaujatosti stranou alebo účastníkom konania

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 20XCdo/25/2015 a 20XCdo/26/2015 zo dňa 14. 12. 2016

Anotácia:

Žalobkyňa v podanom dovolaní voči uzneseniu zároveň žiadala prerušiť konanie a predložiť Ústavnému súdu Slovenskej republiky návrh na vyslovenie nesúladu položky č. 17a Sadzobníka súdnych poplatkov s Ústavou Slovenskej republiky. Najvyšší súd návrhu žalobkyne na prerušenie konania podľa v čase podania predmetného návrhu platného a účinného § 109 ods. 1 písm. b) OSP nevyhovela a tento zamietol, pretože položku č. 17a nepovažuje za rozpornú s Ústavou Slovenskej republiky a jej článkom 46 ods. 1.

Právna veta:

Najvyšší súd sa s argumentáciou žalobkyne, že zavedenie poplatku za námietku zaujatosti jej bráni vyjadriť sa k otázke zaujatosti sudcu nestotožňuje. Položka č. 17a bola do sadzobníka opätovne zavedená zákonom č. 621/2005 Z. z. pretože dochádzalo k zneužívaniu inštitútu námietky zaujatosti a tak k zbytočnému predlžovaniu konania. Podľa dôvodovej správy k tomuto zákonu predmetný poplatok by mal mať povahu kaucie, ktorá by sa mala poplatníkovi vrátiť, ak námietku podal odôvodnene. Takéto obmedzenie je podľa Najvyššieho súdu SR primerané a prispieva aj k zachovaniu iného ústavou zaručeného práva, a to práva na prerokovanie veci v primeranej lehote. Daný poplatok za námietku sa navyše v prípade jej oprávnenosti účastníkovi konania podľa § 11 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov vráti. Otázkou vzťahu medzi právom na prístup k súdu a povinnosťou zaplatiť súdny poplatok sa zaoberal aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý v rozsudku vo veci Kreuz proti Poľsku uviedol, že nikdy nevylúčil možnosť, že záujmy riadneho chodu justície môžu odôvodňovať zavedenie finančného obmedzenia na prístup jednotlivca k súdu a konštatoval, že požiadavku zaplatiť súdny poplatok v súdnom konaní nemožno pokladať za obmedzenie práva účastníka na prístup k súdu, ktoré je nezlučiteľné per se s článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (odseky 59, 60).

Právna oblasť: Ústavné právo, Civilné procesné právo

Právny inštitút: Právo na súdnu a inú právnu ochranu, Súdne poplatky

Súvisiace predpisy a ustanovenia: **pre SR:** 71/1992 Zb. – § 11 ods. 1, Položka 17a prílohy tohto zákona 460/1992 Zb. – čl. 46 ods. 1

6. K povahe pomerov, ktoré môžu byť upravené neodkladným opatrením

Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 16Cob/48/2017 zo dňa 15. 3. 2017

Anotácia:

Krajský súd Trenčín v predkladanom rozhodnutí posudzoval návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorý bol podaný za účelom zákazu disponovania, upravovania a užívania objektov postavených v súvislosti s riadnou prevádzkou rýchlostnej cesty. Návrh na nariadenie neodkladného opatrenia bol podaný spoločnosťou, ktorá stavebné objekty realizovala; navrhovateľ bol v postavení subdodávateľa a návrh bol podaný proti investorovi celého stavebného celku, v rámci ktorého boli zhotovené navrhovateľom aj predmetné stavebné objekty. Dôvodom podania návrhu však nebolo porušenie záväzkov, ktoré by vyplývali zo vzájomného vzťahu navrhovateľa a investora; v skutočnosti chcel navrhovateľ podaným návrhom dosiahnuť, aby si svoje povinnosti voči nemu splnila spoločnosť, ktorá bola voči navrhovateľovi v postavení objednávateľa a voči investorovi v postavení zhotoviteľa. Navrhovateľ odôvodnil návrh na nariadenie neodkladného opatrenia tým, že je vlastníkom stavebných objektov, pretože v zmluve so svojím objednávateľom dojednal výhradu vlastníckeho práva. Keďže objednávateľ neuhradil dojednanú cenu za zhotovenie objektov, nemohlo prejsť vlastnícke právo ani na objednávateľa (ktorý bol k investorovi v pozícii zhotoviteľa), ani na investora.

Súd prvej inštancie uzavrel, že stavebné objekty majú právny režim súčasť veci hlavnej, ktorej vlastníkom je investor – aj vlastníkom stavebných objektov teda musí byť investor. Krajský súd Trenčín však v rozhodnutí súdu prvého stupňa zrušil a upozornil, že neodkladným opatrením môžu byť upravené len právne pomery; súd prvej inštancie však v odôvodnení rozhodnutia posúdenie existencie alebo neexistencie právneho vzťahu navrhovateľa k investorovi úplne opomenul.

Právna veta:

Pomery, ktoré majú byť neodkladným opatrením v rámci poskytovanej procesnej ochrany upravené, musia mať vždy povahu právnych pomerov. Regulácia faktických pomerov je z povahy veci vylúčená. Reálne vyhodnotenie potreby bezodkladne upraviť pomery je otázkou voľnej úvahy súdu, ktorá však musí byť objektívne preskúmateľná na základe odôvodnenia. V súvislosti s vyhodnotením potreby musí skúmať aj splnenie ďalších predpokladov, otázku ich osvedčenia vrátane hodnoverného osvedčenia dôvodnosti a trvania nároku navrhovateľa, ktorému sa má poskytnúť ochrana. Neodkladné opatrenie ako prostriedok procesnej ochrany v civilnom procese nemôže sám o sebe opodstatniť záver o porušení práva.

Právna oblasť: Civilné právo procesné

Právny inštitút: Neodkladné opatrenia

Súvisiace predpisy a ustanovenia: **pre SR:** 160/2015 Z. z. – § 325

7. Posudzovanie materiálnej núdze

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 10Sžo/97/2016 zo dňa 27. 2. 2017

Anotácia:

Navrhovateľ namietal, že jeho finančná situácia a finančná situácia jeho manželky ako spoločne posudzovanej plnoletej fyzickej osoby bola ovplyvnená viacerými faktormi a to výškou ich starobných dôchodkov, exekúciou, ktorá mala byť vykonávaná zrážkami z navrhovateľovho dôchodku od 12. 3. 2016 vo výške 74,80 eur a taktiež tým, že navrhovateľova manželka spláca úver vo výške 182 eur mesačne, z dôvodu, že dňa 12. 3. 2016 uzavrela zmluvu o úvere. Navrhovateľ uviedol, že v dôsledku týchto faktorov príjem navrhovateľa a jeho manželky ako spoločne posudzovanej plnoletej fyzickej osoby predstavoval v roku 2015 sumu 483,30 eur mesačne a v roku 2016 sumu 502,50 eur mesačne, čím podľa navrhovateľa spĺňal požiadavky pre vyhovenie jeho žiadosti o poskytnutie právnej pomoci osobám v hmotnej núdzi.

Právna veta:

Nielen z gramatického výkladu § 7, ale i zo zmyslu a účelu zákona o právnej pomoci vyplýva, že za príjem podľa citovaného zákona sa považujú príjmy fyzických osôb po odpočítaní poistného na verejné zdravotné poistenie, na nemocenské poistenie, poistného na starobné poistenie, poistného na invalidné poistenie a poistného na poistenie v nezamestnanosti, ako i preddavku na daň alebo dane z príjmov fyzických osôb a ďalších výdavkov vynaložených na dosiahnutie, zabezpečenie a na udržanie príjmov fyzických osôb.

Za stavu, že pre účely posudzovania výšky príjmu žiadateľa o poskytnutie právnej pomoci bola rozhodujúca výška jeho príjmu zo starobného dôchodku, spolu s príjmom spoločne posudzovanej osoby – jeho manželky, a nie jeho výdavkov, odvolaciemu súdu nezostávalo nič iné ako skonštatovať, že právny záver krajského súdu bol v súlade so zákonom.

Právna oblasť: Správne právo

Právny inštitút: Posudzovanie materiálnej núdze

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 327/2005 Z. z. – § 7

8. K predpokladom pre zloženie plnenia do súdnej úschovy pri dôvodných pochybnostiach o osobe veriteľa

Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 23 Cdo 1629/2013 zo dňa 7. 10. 2015

Anotácia:

Publikované rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky vysvetľuje predpoklady pre zloženie plnenia do súdnej úschovy pri dôvodných pochybnostiach o osobe veriteľa v situácii, kedy existuje vykonateľný exekučný titul určujúci, ktorému veriteľovi má dlžník plniť a prichádza k záveru, že existencia takéhoto exekučného titulu vylučuje pochybnosť dlžníka o tom, kto je veriteľom.

Na zasadnutí občianskoprávneho a obchodného kolégia Najvyššieho súdu Českej republiky vo februári 2016 bolo rozhodnutie jednomyselne schválené na publikáciu v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk, kde bolo publikované pod číslom 52/2016.

Právna veta:

Ak existuje vykonateľný exekučný titul určujúci, ktorému veriteľovi má dlžník plniť, nemôže mať dlžník v zmysle § 568 prvej vety OZ dôvodné pochybnosti o tom, kto je veriteľom. V takom prípade nie je daný dôvod pre zloženie plnenia do súdnej úschovy, a nie je teda ani daný dôvod pro rozhodnutie, ktorým súd nahradí súhlas s vydaním predmetu úschovy tomuto alebo inému veriteľovi.

Na uvedenom závere nemôže nič zmeniť skutočnosť, že po vydaní prvého exekučného titulu je vydaný iný exekučný titul ukladajúci rovnakému dlžníkovi poskytnúť rovnaké plnenie inému veriteľovi.

Právna oblasť: Občianske právo hmotné

Právny inštitút: Záväzkové právo – splnenie dlhu

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 40/1964 Zb. – § 568

pre ČR: 40/1964 Sb. – § 568

9. Posudzovanie vplyvov na životné prostredie

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8 Sžo 89/2015 zo dňa 23. 2. 2017

Anotácia:

Predmetom súdneho preskúmacieho konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, podľa ktorého sa navrhovaná činnosť „Logistické centrum“ nebude posudzovať podľa zákona o EIA. Jednou z odvolacích námietok žalobcu bola, že pokiaľ ide o záujmy obyvateľov dotknutých obcí, ktorí voči posudzovanej činnosti spísali petíciu, mal práve na vyjadrenie názoru občianskych iniciatív vo vzťahu k vplyvom jednotlivých činností na životné prostredie slúžiť postup podľa zákona o EIA.

Právna veta:

Zo žiadneho zákona Slovenskej republiky, ani z Aarhuského dohovoru nevyplýva právny nárok občianskych združení a zainteresovanej verejnosti, aby ich pripomienkam, ktoré podávajú v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie, bolo vyhovené. Účelom prístupu k informáciám a účasti verejnosti na rozhodovacom procese, ako aj prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia zaručených týmto dohovorom je, aby sa verejnosť mohla nielen vyjadriť, ale najmä prostredníctvom odborníkov z oblasti životného prostredia predložiť kvalifikované pripomienky tak, aby sa hodnotiaci proces viedol v odbornej vecnej rovine vzhľadom k cieľu.

Právna oblasť: Správne právo, Ústavné právo

Právny inštitút: Posudzovanie vplyvov, Životné prostredie

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 24/2006 Z. z. – § 2

10. K podmienkam aplikácie ustanovenia § 325 ods. 2 písm. e) a h) Civilného sporového poriadku

Uznesenie Krajského súdu v Nitre sp. zn. 9Co/134/2017 zo dňa 21. 3. 2017

Anotácia:

Krajský súd Nitra sa v predkladanom rozhodnutí bližšie vyjadruje k podmienkam aplikácie ustanovenia § 325 ods. 2 písm. e) Civilného sporového poriadku, podľa ktorého je možné osobe podozrivej z násillia neodkladným opatrením uložiť dočasný zákaz vstupovania do domu alebo bytu, v ktorom býva osoba, vo vzťahu ku ktorej je dôvodne podozrivá z násillia; okrem toho špecifikuje aj podmienky aplikácie ustanovenia § 325 ods. 2 písm. h) Civilného sporového poriadku, podľa ktorého je možné uložiť osobe zákaz približovania sa na určenú vzdialenosť (event. obmedzenie približovania sa) k inej osobe, ktorej telesná integrita alebo duševná integrita môže byť konaním osoby postihnutej zákazom ohrozená.

Dôvodom nariadenia oboch menovaných neodkladných opatrení malo byť v posudzovanom prípade konanie manžela spočívajúce v tom, že sa pod vplyvom alkoholu správal voči manželke agresívne, vulgárne sa vyjadroval na jej adresu a fyzicky ju napádal. Medzi manželmi však nebolo preukázané, aký bol stupeň intenzity psychického a fyzického napádania manželky, keď manželka tvrdila, že ju mal manžel ťahať za vlasy a po jej zamknutí do izby sa mal za ňou pokúšať dostať za použitia fyzickej sily. Manžel však tvrdil, že išlo len o hádky; k fyzickému napadnutiu ale podľa jeho slov dôjsť nemalo. Krajský súd Nitra v rozhodnutí o podanom odvolaní uzavrel, že v predmetnom prípade neboli tvrdenia manželky o fyzickom násillí dostatočne preukázané a opakované hádky, v ktorých manžel používa vulgárne výrazy, nie sú postačujúce k tomu, aby boli neodkladné opatrenia podľa ustanovenia § 325 ods. 2 písm. e) a h) Civilného sporového poriadku nariadené.

Právna veta:

1. Ustanovenie § 325 ods. 2 písm. e) CSP predstavuje snahu zákonodarcu riešiť otázku domáceho násillia a situáciu jeho obetí. Predpokladom aplikácie týchto ustanovení je určitý stupeň intenzity fyzického či psychického násillia a to taký, ktorý znamená neznesiteľnosť ďalšieho spolužitia s páchatelom násillného chovania. Intenzita násillného chovania musí byť teda spôsobilá natoľko znížiť kvalitu a možnosť spolužitia v spoločnej domácnosti, že sa toto spolužitie stane objektívne neakceptovateľným, prípadne až nemožným. Uvedené platí nielen v prípadoch žitia v spoločnej domácnosti, či v jednom dome alebo byte, ale napr. aj pre prípady, keď obeť násillia v dome či v byte priamo nežije, avšak zdržiava sa v ňom napr. z dôvodu pravidelných návštev iných osôb tam žijúcich. Pre rozhodnutie súdu je preto významným stupeň vyvinutého fyzického či psychického násillia, resp. hrozba takéhoto správania. Keďže rozhodnutie súdu v zmysle § 325 ods. 2 písm. e) CSP je významným zásahom do práv a predstavuje určitú sankciu vo vzťahu k páchatelovi násillia, musí byť už samotná existencia konkrétneho fyzického či psychického násillia alebo existencie jeho hrozby dostatočne osvedčená, pričom dôkazné bremeno zaťažuje žalobcu.
2. Neodkladné opatrenie v zmysle ustanovenia § 325 ods. 2 písm. h) CSP slúži ochrane jednotlivých osôb, ak existujú závažné dôvody domnievať sa, že je ohrozený ich život, telesná, duševná integrita, osobná sloboda alebo bezpečnosť. Primárnym účelom je zabránenie akejkoľvek forme rodovo motivovaného násillia alebo násillia v blízkych vzťahoch, ako sú fyzické násillie, obťažovanie, sexuálne násillie, prenasledovanie alebo zastrašovanie. Zákaz alebo obmedzenie približovania sa na určitú vzdialenosť ako menej závažný zásah do osobných slobôd povinného sú ex lege podmienené tým, že zakázaným správaním by telesná alebo duševná integrita žalobcu mohla byť ohrozená.

Právna oblasť: Civilné právo procesné

Právny inštitút: Neodkladné opatrenia

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 160/2015 Z. z. – § 325 ods. 2 písm. e) a h)

11. K právu na náhradu trov konania osobitného subjektu podľa ustanovenia § 95 CSP

Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 15Co/40/2017 zo dňa 9. 3. 2017

Anotácia:

Krajský súd Banská Bystrica v predkladanom rozhodnutí riešil otázku priznania náhrady trov konania občianskemu združeniu na ochranu spotrebiteľov, ktoré pôvodne vstúpilo do konania z vlastnej iniciatívy ešte za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku; konanie však pokračovalo aj po nadobudnutí účinnosti Civilného sporového poriadku. Otázka náhrady trov konania, ktoré združeniu vznikli, bola vyriešená tak, že do uplynutí účinnosti Občianskeho súdneho poriadku bola združeniu náhrada trov priznaná; od počiatku účinnosti Civilného sporového poriadku však už náhrada priznaná nebola. Krajský súd Banská Bystrica v tejto súvislosti upozornil, že právnické osoby, predmetom činnosti ktorých je ochrana práv podľa osobitného predpisu, nemajú od nadobudnutia účinnosti Civilného sporového poriadku postavenie vedľajšieho účastníka, ale postavenie osoby zúčastnenej na konaní s osobitnými procesnými právami podľa ustanovenia § 95 Civilného sporového poriadku (pokiaľ sú naplnené všetky zákonné podmienky daného ustanovenia); podľa príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku tieto subjekty však po novom podľa názoru súdu právo na náhradu trov konania nemajú.

Právna veta:

1. Právna úprava CSP platná a účinná od 01.07.2016 nepozná inštitút vedľajšieho účastníka v tom zmysle ako bol tento chápaný podľa O. s. p.
2. Vedľajší účastník sa automaticky nepretransformoval na osobitný subjekt v zmysle § 95 CSP. Ustanovenie § 95 CSP je osobitný subjekt definovaný ako orgán verejnej moci, prípadne právnická osoba. Ods. 2 používa pojem subjekt, pričom ods. 3 výslovne uvádza, že ak úkony právnickej osoby podľa odseku 1 odporujú úkonom strany, teda právna úprava sa vyhýba pojmu „strana sporu“, ako je definované v piatej hlave CSP, pričom šiesta hlava používa pojem „iné subjekty konania“. Podľa § 255 ods. 1 CSP súd prizná náhradu trov konania strane, teda subjektu, ktorý je definovaný v § 60 CSP. Ustanovenie § 258 upravuje, komu inému môže súd priznať náhradu účelne vynaložených výdavkov, osobitný subjekt tu radený nie je. Podľa základných princípov CSP sú definované jednotlivé práva strany sporu, z ich obsahu žiadnym ani rozširujúcim výkladom nemožno dospieť k záveru, že osobitný subjekt má právo na náhradu trov konania.

Právna oblasť: Civilné právo procesné

Právny inštitút: Náhrada trov konania, osobitný subjekt

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 160/2015 Z. z. – § 95, § 255

12. Kritika sudcu ako dôvod vylúčenia z rozhodovania veci

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Nc 2/2017 zo dňa 20. 3. 2017

Anotácia:

Najvyšší súd SR sa v predkladanom rozhodnutí bližšie vyjadril k dôvodom vylúčenia sudcov z prejednávania a rozhodovania veci v prípadoch, kedy bola ich rozhodovacia činnosť podrobená kritike zo strany právnych zástupcov strán sporu (príp. zo strany samotných strán sporu).

Najvyšší súd uzavrel, že kritika, ktorá nevybočuje z rámca prípustnosti, nie je dôvodom pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci. Sudca je totiž osobou, ktorá má mať podľa názoru Najvyššieho súdu vyššiu mieru tolerancie a nadhľadu, než bežní občania. Rozhodnutie Najvyššieho súdu je zaujímavé aj z hľadiska porovnania judikatúry v skutkovo podobných veciach. Ústavný súd SR napríklad v rozhodnutí zo 7. júna 2011, č. k. III. ÚS 257/2011 12 vyslovil názor, že útočná kritika vznesená na osobu konajúceho sudcu zo strany účastníka môže vzbudiť dôvodné a oprávnené pochybnosti v očiach účastníka konania, že by tento sudca mohol vo veci objektívne a nestranne rozhodnúť; v prípade rozhodnutia Ústavného súdu však išlo o kritiku sudcu Ústavného súdu zo strany sudcu Najvyššieho súdu, ktorá bola o niečo útočnejšia, osobnejšia a medializovanejšia, než tomu bolo v prípade posudzovanom Najvyšším súdom v predkladanom rozhodnutí. Po zvážení obsahu citovaného rozhodnutia Ústavného súdu z predkladaného rozhodnutia Najvyššieho súdu SR vyplýva, že nie každá útočná kritika bude posudzovaná ako dôvod vylúčenia sudcu z rozhodovania veci.

Právna veta:

Najvyšší súd zdôrazňuje, že sudca ako reprezentant verejnej moci je často objektom kritiky, a to aj v oznamovacích prostriedkoch. U sudcu je ale nevyhnutné predpokladať vyššiu mieru tolerancie a nadhľadu, ako tomu je u jednotlivých občanov. Treba prihliadnuť na to, že princíp nezávislého, nestranného a spravodlivého rozhodovania je vôbec zásadným princípom fungovania súdnej moci, a je zákonnou resp. ústavnou, ako aj morálnou povinnosťou sudcu tento princíp dodržiavať. Ak by len takéto okolnosti mali zakladáť zaujatosť sudcu, mohlo by sa stať, že by vec žalobcu nemal kto prejednať. Za predpokladu, že u sudcu absentuje schopnosť vyrovnávať sa vnútorne s prípadnými námietkami strán sporu v priebehu konania a s eventuálnou kritikou jeho konania, potom nie je spôsobilý vykonávať funkciu sudcu. Zhrnúc uvedené možno uzavrieť, že kritika sudcu je v súčasnosti bežným javom, pričom sudca si musí zachovať aj v takýchto prípadoch nadhľad. Ak teda zástupca žalobcov zverejnil kritiku postupu namietaného sudcu ako predsedu krajského súdu na internete, ktorá sa nevymyká obsahom, formou a sledovaným cieľom z rámca prípustnosti, nemá to za následok zaujatosť sudcu voči právnomu zástupcovi žalobcov.

Právna oblasť: Civilné právo procesné

Právny inštitút: Námietka zaujatosti

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 160/2015 Z. z. – § 50, § 52
pre ČR: 99/1963 Sb. – § 14, § 15a

13. Vyubovacie konanie – dôkazný prostriedok, ktorý je v podstatnej skutočnosti vnútorne rozporný

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8 Sžf 15/2015 zo dňa 23. 2. 2017

Anotácia:

Správca dane za sporný považoval len rozsah fakturácie manažérskych služieb, v dodatku k protokolu boli uvedené služby označené za nepreukázané. Pokiaľ správca dane dospel k záveru, že uvedené služby neboli poskytnuté, nie je zrejmé, na základe akých postupov mal v úmysle uznať čiastočné náklady za výdavky, ktorých vynaloženie na daňové účely nebolo dostatočne preukázané v zmysle § 21 ods. 1 zákona o dani z príjmov.

Právna veta:

Ak správca dane ustálil, že služby poskytnuté boli (splnený § 21 ods. 1 zákona o dani z príjmov a contrario) a sporné ostalo to, v akej výške v zmysle § 17 ods. 5 zákona o dani z príjmov možno do daňových výdavkov zahrnúť pomernú časť výdavkov (nákladov) na služby, ktoré vynaložila iná osoba, nemohol súčasne (a to len na základe uplatnenej námietky žalobcu) dospieť k záveru, že poskytnutie služieb preukázané nebolo. Správca dane ako aj žalovaný zaťažili vyubovacie konanie vadou, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť rozhodnutia, keď pri vydávaní rozhodnutí vychádzali z dôkazného prostriedku, ktorý v podstatnej skutočnosti je vnútorne rozporný a zároveň tým, že uvedený rozpor neodstránili zaťažili svoje rozhodnutia nepreskúmateľnosťou pre nezrozumiteľnosť. Nemožno ohľadne určitej skutočnosti túto súčasne považovať za preukázanú a zároveň dostatočne nepreukázanú.

Právna oblasť: Správne právo, Daňové právo

Právny inštitút: Zisťovanie základu dane, Dokazovanie

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 595/2003 Z. z. – § 17 ods. 5, § 21 ods. 1

14. K započítaniu cestovných náhrad do príjmov rozhodných pre určenie výživného

Rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3CoP/1/2017 zo dňa 7. 3. 2017

Anotácia:

Krajský súd v Prešove v predkladanom rozhodnutí posudzoval prípad otca povinného k výžive, u ktorého prevažnú časť jeho celkových príjmov tvorili peňažné prostriedky vyplatené z titulu cestovných náhrad. Podľa názoru otca by nemali byť príjmy z cestovných náhrad započítané do jeho príjmov rozhodných pre určenie výživného, pretože išlo o refundáciu ním vynaložených prostriedkov na ubytovanie, cestovné a stravné v danom mesiaci, ktoré musel zamestnávateľovi preukázať; až po dokladovaní predmetných výdavkov ich následne zamestnávateľ otcovi preplatil.

Krajský súd v Prešove s argumentáciou otca nesúhlasil. V rozhodnutí o odvolaní otca upozornil, že cestovné náhrady do príjmu započítal, pretože ide peňažné prostriedky, ktoré určujú jeho životnú úroveň, na ktorej sa majú jeho deti podľa zákona o rodine podieľať. Súd navyše podotkol, že ak by otec skutočne vyplatené cestovné náhrady plne spotreboval, muselo by byť jeho počínanie vnímané ako vzdanie sa majetkového prospechu bez dôležitého dôvodu v zmysle ustanovenia § 75 zákona o rodine.

Právna veta:

1. Správne postupoval súd prvej inštancie, ak pri určení výšky výživného do príjmu otca zohľadnil aj benefity z pracovného pomeru ako sú cestovné náhrady. Otec argumentuje tým, že cestovné náhrady sa do čistého priemerného mesačného príjmu nezapočítavajú. S týmto tvrdením otca však nie je možné súhlasiť, pretože v zmysle Zákonníka práce sa cestovné náklady síce nepovažujú za súčasť mzdy, no v zmysle koncepcie Zákona o rodine sa na strane povinného rodiča skúmajú jeho celkové zárobkové a majetkové pomery.
2. Do príjmu otca zo zamestnania správne započítal súd prvej inštancie diéty a poskytnuté finančné náhrady, lebo ide o faktory, ktoré určujú životnú úroveň povinného rodiča. K odvolacej námietke otca, že cestovné náhrady sú jeho príjmom, ktorý slúži na zabezpečenie jeho výdavkov a reprodukciu jeho pracovnej sily, a preto ich nemožno považovať za zložku mzdy, s týmto názorom odvolací súd nesúhlasí. Pokiaľ by otec pri vedomí, že má vyživovaciu povinnosť voči maloletej dcére a plnoletému synovi a pri reálnej výške minimálnej mzdy vyplácané cestovné náhrady plne spotreboval, takýto postup otca by bolo nutné v zmysle § 75 ods. 1 veta druhá Zákona o rodine vyhodnotiť tak, že otec sa bez dôležitého dôvodu vzdal majetkového prospechu.

Právna oblasť: Rodinné právo

Právny inštitút: Výživné

Súvisiace predpisy a ustanovenia: pre SR: 36/2005 Z. z. – § 62, § 75
pre ČR: 89/2012 Sb. – § 913

15. K podmienkam výlučného vlastníctva podniku jedným z manželov

Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 22 Cdo 1053/2012 zo dňa 25. 3. 2015

Anotácia:

Publikované rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky vymedzuje podmienky, za ktorých je podnik ako vec slúžiaca na výkon povolania jedného z manželov mimo režim bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

Právna veta:

Predpokladom výlučného vlastníctva podniku jedným z manželov mimo režim ich bezpodielového spoluvlastníctva je skutočnosť, že je manžel podnikateľom a podnik slúži na výkon povolania iba tohto manžela.

Právna oblasť: Občianske právo hmotné

Právny inštitút: Bezpodielové spoluvlastníctvo manželov

Súvisiace predpisy a ustanovenia: **pre SR:** 40/1964 Zb. – § 143

pre ČR: 40/1964 Sb. – § 143 pred novelou č. 91/1998 Sb.